

№ 20-10

~~23~~

КОМИ-3

3-1695

С. Я. ФИЛИППОВ

К Ы З І В І З Н Ы
НАРТУПЕЛЬ СИМОНЬИ

Г.П.Б. на обяз. экз.
Литр. 1931 год
Акт № 9225

донис 3 ур.

КОМИ ЫГА ЛЕЖАНИ
СЫКТЫВКАР—1931

**С. Я. ФИЛИППОВ — Как предохранить картофель
от гнили — перевод с русского.**

Отпечатано в типографии
Коми Издательства в кол.
4500 экз. зак. № 5437
Облит № 48
1931 год.

Кызі візны картопель сісмөмыө.

Жул төлыс помын, а мукөд дыржыс воҗжык, картопель корјас вылын кутас мытчысны рудов чутјас.

Воҗжыксо рудов чутјасыс мытчысоны лист до-рас, но бөрас зев өдјө быдмөны да паскалоны став лист пастаыс.

Улис поводџајас дырји сјө рудов чутјас вылас, а унжыкысө лист гугас, мытчысоны жежыд (пыҗ-код) чутјас (налет). Сешөм висөмыс шусө васөд сисөн (мокрая гниль). Васөд сисө висөмыс медса-нин жона паскало васөд улис, зера гожөмын. Август төлыс пуксигөн поҗө адзыны быдса картопель мујас кадсыс воҗжык сөдөдөм корјасөн, код вөсна картопель ко-лө быдмытөг, мыжкө мынтаыс. Сисмө муас бөсттөҗыс, а унжыкыс висмө төвнас, гуас кујлигөн. Кос гожө-мын васөд сисө висөмыс дугдывлө, а мукөддыржыс оз і мытчыслы.

Кушөм ногөн-нө висөмыс вескало картопелас да висмөдө сјө? Өткө, сјө жежыд чутыс, коді мытчысө улис поводџа дырји, мыскавсө корјассыс зерөн да өтлаын ваыскөд пырө муас, көні-і висмөдө картопель-сө. Секі картопель вылас мытчысоны рудов, личкыс-сөма, наҗөнүкөн быдмыс чутјас. Недыр мыст став картопелыс сисмас да пондас сы діныс кывны чөскыд-төм дук. Унжыкысө картопель висмө керигөн, кодыр кокавсө өтлаын корјасыскөд.

Секі картупельс вімылө вісыс кор дінас да коргыс-і вуждө вісөмыс. Таыс-отар бур картупельс вермө вісмыны мукөд вісан картупелјасө інмөд-чылөмыс. Унаыс лолывлө сізі, мыј чукөрө течан картупелтө да вежон-мөд-којмөд мыстї ставыс сісмөма, кы-өрмөма да зев чөскыдтөм дука лоөма, кытыс сөкыд овлө сіннад торјөдны өтка картупелјассө.

Таыс-отар вісөм паскалөмлы отсалөны нөшта мусін да удобрөннөјас. Лыаа да кос мујас вылын картупел сіслывлө омөљжыка, сөд муа, сөјөд да трундаа мујас дорыс. Картупел мујастө-кө кујөдөн выисөдан да нөшта улөн-кө, секі вісөмыс өдзө. Тајө во вылө сөкыд віставны, кутас-ө паскавны васөд, сіс (мокрая гниль) вісөмыс алі оз. Ставыс тајө лоө бөрја гожөм жыкса поводфа серті. Јуль төлыс помсаң-кө поводфа лоас улс, сек, дерт, позө відчысны паскалөмсө тајө вісөмыслыс.

Быд колхозлы, выјім-кө өтувја картупел віқанін (хранилище), а сіз-жө і өтка олыс крестанінлы колө төдны мыј көсјан-кө бостны тулысын гусыд міча да бур картупел—кың кужан колө төждысны да кутны сылыс зонвіцалуно.

Кың-нө коло віңны картупелсө? Медса-нін јона, картупел сісмө толын гуын кујлігөн, кужтөма картупел віқанінсө вөчөмла. Медым сөщөм торјасыс езлөны, өнісаң-жө колө кутчысны лөсөдны картупел віқанінјассө. Сы-могыс колө:

1. Рөгыджык, нөшта-на гожөмнас, весавны картупел віқанінсө, важ, коланвөса колөм картупелсө, бура чышкыны жојсө, чышкыны стенјассө і пөтөлөксө да бөрас бура төлөдны да костыны.

2. Картупелсө гуө суртөз стенјассө, пөтөлөксө да став пуаинјассө мавтны колө ізвестка јөлөн. Ізвесткаа јөвсө вөчөны сізі: бөстөны выл сөтөм ізвест

да гудралоны ваын, мефым артмис сук сдівка-код-
іэвскаа ва сесса бонјыс вөчөм мавтчанөн мавтны
стенсө, пөтөлөксө картупель віқанінсыс. Мавтөм бө-
рас картупель віқанінсө колө костыны төлөдөмөн. Сы-
бөрын вөліс позө кістны картупельсө.

3. Өтүвја картупель віқанінјас, колан во-кө сені
віісны картупель, колө шынөдны (окурить) сераөн.
Секі вөчөны сізі: картупель віқанінсыс клеітөны став
розјассө да шщелјассө гумагаөн, течөны жојас көрт-
лістјас, сы вылө кістөны кыза-код лыа да лыа вы-
лас пунктөны гырныч сера-тырөн, сесса өзтөны. Серасө
колө бостны 200 кымын грамм көкјамыс кубіческөј
метр вылө. Сера өзјөм бөрын пырыс-пыр колө кар-
тупель віқанінсыс петны, топыда пөдлавны өңөссө да
клеітны шщелјассө гумагаөн.

Лун-мөд бөрын востыны өңөссө да төлөдны кар-
тупель віқанінсө. Сера руыс начкалө став петассө
васөд-сіс вісөмыслыс, кодјас вермісны колтчыны пуа-
інјасас, картупель віқанінас. Шынөдны позө секі, ко-
дыр картупель віқаніныс абу олан керкаыскөд понса.

Тазі картупель віқанінсө лөсөдөм бөрын, нөшта-на
колө төдны і картупель бостігас ташөмторјас:

1. Корјыс-кө вісмөма васөд сіс-өн (мокрой
гнилью), колө корсө ыцкыны вежаонөн војжык кар-
тупель босттөңыс, нуны мувывсыс бокө і буржык лө
сотан-кө.

2. Картупель колө бостны кос, шондіа лунө. Ке-
рөм (бостөм) картупельсө, картупель віқанінас кісттөң
бура колө бөрјыны став вісыс, ранітчөма картупель-
сө, а картупель, коді вөлі лөсөдөма віқанінас кістны,
бура колө костыны ывла-вылын.

3. Колөмторјассө (вісыс корјассө, сіс картупельсө) некущөм ногөн оз поҗ колны му-вылө. а колө ставсө өтілаө чукөртны да бырөдны.

Таыс-өтар, медем ескө ез пыр вісөмыс картупель віғанінас да медем ез паскав вісөмыс төвса візігас, колө төдны со кушөмторјас:

1. Оз поҗ ідравны вісыс, раңітчөма, чөлөсалөма (вундалөма) картупельсө өтілаө бур да зоньвіза [картупельјаскөд.

2. Картупельсө віғанінас колө кістны слөјөн, медем слөјыс ез вөв кызжык $\frac{3}{4}$ —1 метрсаыс да секіжө бур ескө вөлі кіскавны картупельсө кос пөјімөн.

3. Картупель віғаніныс медем вөлі кос, колө віқөдлывлыны, медем ез вескавны лым да ва.

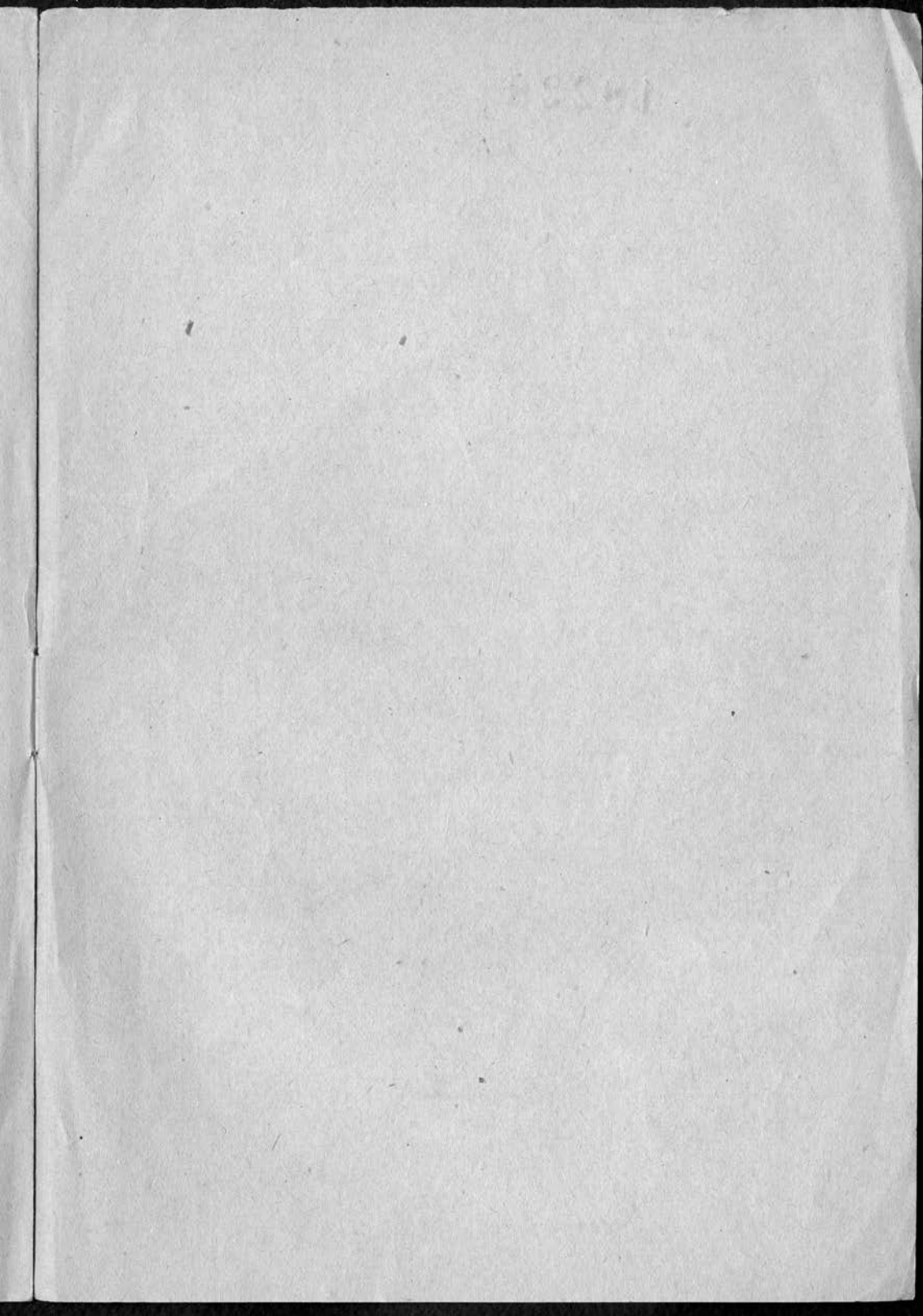
4. Картупель віғанінас температураыс воздуқыслөн мед ез вөв өтіыс ічөтжык і ез вөв ыжыджык кујім градус шоныдыс.

5. Колө, медем ескө картупель віғанінас картупель верміс тырмымөна төлавны, код вөсна нарөснө вөчөны вытажнөј трубајас (вытяжные трубы).

6. Картупель бөрјігас сісмыны заводітөм картупельсө і сісмөм картупельсө колө регыджык шыблавны.

7. Төвнас колө кымыныскө бөрјыны картупельсө і шыблавны став сісмыны заводітыс картупельсө.

Соблудајтны-кө кутан правілөјассө, код індалөма тани, поҗө бура віңны урожајсө картупельлыс.

18228

Коми-3

3-1695